

Wanneer er geen bezwaren tegen de kerkrechtelijke zijde van de procedure-Geelkerken worden ingediend, ontbreekt hier zelfs het konkrete geval. Men kan ook niet zeggen, dat de konkrete gevallen zich herhaaldelijk voordoen, zoodat met het oog daarop een Synodale uitspraak gewenscht moet worden geacht.

Het is best mogelijk, dat er vijftig of honderd jaren verlopen eer onze kerken weer voor een dergelijke beslissing worden geplaatst.

Zulke gevallen behoren gelukkig tot de hooge zeldzaamheden.

Daarom rijst de vraag of het wel tot de bevoegdheid der Generale Synode mag worden gerekend om, komt een voorstel-Leenwarden in dezen geest ter tafel, daarover uitspraak te doen.

Algemeene beginselen van kerkrecht mogen o.i. slechts dan door een Synode behandeld worden, indien wijziging der Kerkorde wordt voorgesteld. Dan maakt die wijziging, eventueel aanvulling, de zaak concreet.

Want de Synode heeft zich tot het konkrete te bepalen.

Voor ons is dit op zichzelf reeds afdoende.

Maar daar komt nog dit bij, dat men over deze kwestie, waarbij de gevoelens zoozeer tegenover elkander staan, op de Synode stellig niet tot eenparigheid zal komen.

De Synode zou daardoor licht het karakter krijgen van een disputacollege.

En daarvoor dient te worden gewaakt.

Wij moeten dan ook bij ons oordeel persisteeren, dat de onderhavige kwestie voorlopig moet blijven een voorwerp van debat in de pers en op conferenties van predikanten en onderlingen of soortgelijke vergaderingen.

Ontstaat op die manier een communis opinio in onze kerken, dan kan in later tijden een Synode, welke in een concreet geval van dien aard te beslissen heeft, daaraan steun ontleenen.

Maar wij gelooven, dat ze op de agenda onzer kerkelijke vergaderingen niet thuis hoort.

Moge ze dan ook door Leenwardens Kerkeraad worden afgewimpeld.

HEPP.

UIT HET POLITIEKE EN SOCIALE LEVEN.

Het Fransch-Belgisch Verdrag.

Nog steeds is het mysterie van het Fransch-Belgisch militair verdrag niet ontsluit.

Ons blad, dat zich in den regel van actieve politiek onthoudt, had geen behoefte om zich daarover dadelijk te uiten.

We konden rustig den gang van zaken gadeslaan.

POPULAIR-WETENSCHAPPELIJKE SCHETSEN

Iets over het beeld van Jezus in de moderne literatuur

door

W. M. LE COINTRE.

XXIII.

Ter voorkoming van misverstand, moet eerst met nadruk gezegd, dat, als wij hier spreken van den „Russischen“ Christus, wij daarmee iets heel anders bedoelen, dan Dostojewski, die heel veel spreekt over den Russischen „Christus“ (ik zet nu met opzet het woord Christus tusschen aanhalingstekens). Dat is een speciaal bij hem voorkomend, op de toekomst duidend, vooral zinnelijk begrip. Heel het Russische volk moet door zijn leven arbeiden aan de komst van dien „Christus“, een soort ideaal-mensch. In die uitdrukking grijpt Dostojewski samen de groote betekenis van Rusland, voor heel de wereld, gelijk ook bekend genoeg is een van zijn grondstellingen: „am russischen Wesen soll die Welt genesen“. Het Russische volk heeft z.i. een Messiaansche roeping te vervullen tegenover de wereld, in de ontplooiing van zijn eigenaardigen volksaand. Er bestaat, naar zijn inzicht, een zeer verregaande overeenstemming tusschen den historischen Jezus en het wezen van het Russische volk. De levensvernieuwing en opstanding van heel de menscheit zal zeer waarschijnlijk alleen maar door deze Russische gedachte kunnen worden bereikt, als de hiertoe aangeduide ideaal-mensch zal zijn verschenen, die het verstaat voor allen te lijden, voor allen zich schuldig te voelen en ook allen grenzenloos lief te hebben. Over dit zeer speciaal gebruik van het woord „Christus“ door Dostojewski, wil ik het verder niet hebben, al maakt hij het ons daardoor wel moeilijk vast te stellen, welk beeld hij heeft van den Christus der Schriften.

Hij heeft het plan gehad een groot werk over Christus te schrijven, maar het schijnt, dat een heilige vrees hem weerhouden heeft dat te doen. Trouwens, het lijkt wel, of zijn meest-veerdragende gedachten, onuitgeschreven zijn gebleven; wij hooren b.v. tenslotte, dank zij den invloed van de deerne Sonja, die Raskolnikov op zijn tocht naar Siberië volgt (de hoofdpersoon uit „Schuld en Boete“), wel van een „opstanding“ van dezen vreemden moordenaar, uitkomend m.n. in zijn gebogen zinnen over het oude Evangelie, maar daarbij blijft het dan ook, en eindigt de zaak, waar ze voor ons begrip eerst recht zou moeten beginnen, terwijl ook zeker voor Dostojewski-zelf het daarbij niet blijven kon. Zoo heeft hij ook zijn nadere gedachten over het bestaan Gods en de onsterfelijkheid des menschen willen uitwerken in een vervolg op „De Gebroeders Karamazow“, terwijl wij nu midden in de problemen van geloof en twijfel blijven steken, maar hij is er niet meer toe gekomen. Opmerkelijk is ook, dat diegenen onder zijn romanfiguren, waarin hij, naar we aannemen mogen, vooral zichzelf geschetst heeft, geen van

Wat een onniskienbaar voordeel heeft.

Onze anders, althans wanneer er internationale vrijving dreigt te ontstaan, zoo kalme Nederlandsche pers heeft de laatste weken wel wat kromme sprongen te aanschouwen gegeven.

Eerst viel zij over het geheel het „Utrechtsch Dagblad“ bij en meende, dat men aan de schuld van de gepubliceerde geheime documenten niet zonder reserve mocht twijfelen.

Daarna ging zij zoo ongeveer over heel de linie over stag en hield de bewuste documenten voor vals.

Thans maakt zij een beweging om een middenpositie in te nemen.

Wij schrijven dit niet om verwijten tot haar te richten. De beste stuurlui staan ook nu weer aan den wal.

De achterafwijsheden kan ook hier gemakkelijke triumpfen behalen.

Maar nu de hevige roering, wat ophoudt en zich bezinksel vormt, blijkt wel, dat er wantoestanden heerschen, waaraan niet zoo licht een einde kan worden gemaakt. Zooveel trad wel aan het licht, dat de spionagedienst, in casu de Belgische, een haard van internationale infectie vormt.

Daar schijnen de grenzen tusschen vals en echt uitgewischt.

Daar vooral kent de politiek geen morele scrupules. Groeide er nu een machtige beweging om al dat geheime gekonkel voor goed op te ruimen, zij zou geestdriftig toe te juichen zijn.

Maar de geheime duistere machten waren rond om alle stemmen, welke daarvoor pleiten, te smoren.

En het gelukt hun helaas al te wel.

Locarno vindt zijn pendant in Brussel.

Op grond van de overeenkomst te Locarno hebben de humanisten van onzen tijd gepredikt: geloof in den mensch en de vrede wordt in aller hart geboren.

Maar Brussel zweert bij het evangelie: wantrouwt den mensch en het heil des vaderlands is verzekerd.

En het wantrouwen van den mensch toonde zich in een verradend oogenblik sterker dan het geloof in den mensch.

Door stormen van wantrouwen werd Europa de laatste weken geteisterd.

De bank van het humanisme moest tijdelijk zijn betalingen staken.

Protestantsch-Christelijke-Reclasseerings-Vereeniging.

Thans is ook van Protestantsch-Christelijke (min gelukkige terminologie, welke nog altijd op verbetering wacht) zijde de Reclasseeringsarbeid ter hand genomen. Totnogtoe was deze overgelaten aan het Genootschap voor Zedelijke Verbetering van Gevangenen, het Leger des Heils en een Roomsche Vereeniging.

Daartoe werkte waarschijnlijk mede, dat aan onzen kant de objecten van deze zorg procentgewijze gering zijn.

Toch sluitte men ook hier de oogen niet voor de rauwe werkelijkheid.

Alle Farizeesch collectivisme doe men in den ban.

Ook onder onze menschen zijn er, die in aanraking komen met den strafrechter, die hun schuld in de gevangenis moeten boeten.

allen, om dat zoo eens uit te drukken, met het leven klaar komen, ja, ten deele zelfs voor de wereld verloren zijn en in levensnacht of waanzin eindigen.

Ge zult in zijn werken vrijwel tevergeefs zoeken naar een waarlijk-gelukkig leven; vreundige bestaansaanvaarding kent deze man niet, ondanks het feit, dat hij den Bijbel als het boek der Godsopenbaring hoog prijst. In 't bijzonder tijdens zijn verblijf in Siberië heeft hij m.n. de Evangelien zeer lief gekroegen. In de meest-belangrijke levensmomenten maakt hij zelfs een min of meer magische gebruik ervan, door den Bijbel op goed geluk op te slaan en dan de bovenste regels van de opgeslagen bladzij te lezen (zels op zijn sterfbed moet men dat nog voor hem doen). Zijn vroomheid, als van het Russische volk, is bovenal gevoelsvroomheid. Dit volk gevoelt zich als ééne, groote familie (gelijk dat ook uitkomt in de aanspraak: „Vadertje“, „Broedertje“, etc.), waarin allen voor elkander aansprakelijk zijn. 't Heeft een bijzondere vatbaarheid voor lijden en in verband daarmee een sterk gevoel van medelijden. Recht, diep haten kan het volk niet, het verzoent zich snel met wie het openigheid kreeg, zoekt zelf al gauw naar verontschuldigen voor een of anderen mislag (hij doet zoo, omdat hij nu eenmaal zoo'n karakter heeft), of ook: „het komt, omdat hij zooveel zorgen heeft“, etc.). Deze gezindheid van het volk komt vooral uit in de houding tegenover de misdadigers. Feitelijk kent men daar ook het scherpe woord niet voor: een misdadig begaan. Voor hen is een misdadig vooral een „ongeluk“, een misdadiger een „ongelukkige“, met wien men diep medelijden heeft, dien men graag een aalmoeze geeft, moed inspireert („Christus heeft ook zooveel moeten dragen“ kan men dan tot troost hooren zeggen). De straf ondergaande voor zijn misdrijf, acht men den gestrafte bezig zijn schuld te boeten. Lijden is noodzakelijk en werkt altijd het goede, in dien weg wordt zeker ook verzoening gevonden. Trouwens, zeer sterk is de gedachte van de solidariteit van schuld: allen staan wij in alles schuldig voor elkander, wat valt daar te verwijten? Zoo verstaat ge ook den trek van deemoed, dien het Russische volk zoo eigen is, deemoed dan met een beslist-religieuze basis. Wie zijn wij allen voor God? Allen moeten wij dan ook liefhebben, de hoogste liefde is hier dan, dat men de menschen bemint, ook in hun zonde. Dat gevoel drijft vaak tot de meest-vreemde daden van zelfopoffering: men huwt b.v. iemand, niet uit liefde, maar uit medelijden, omdat het een ongelukkig, lijdend mensch is (zoo als Dostojewski zelf ten opzichte van zijn eerste vrouw).

Sterk is ook het besef: de mensch moet dienen, niet heerschen, gelijk Dostojewski dat zoover doorvoeren wilde, dat de heer, naar zijn inzicht, zijn knecht moest kunnen en willen dienen, waar noodig, en de rijke den arme, bovenal door hem te laten gevoelen, heel deemoedig, dat hij zich feitelijk schaamde over zijn rijkdom.

Probeer toch te leven, zorgen en lijden voor anderen, dan zij ge vruchtbaar. Dat is noodig, want er is zoo'n geweldige „Gesamtschuld“ der menscheit. Eerst waar die schuld erkend wordt, is het Hemelrijk hier op aarde te vinden.

En als zij dan straks weer de maatschappij ingaat, vinden zij vele deuren gesloten.

Met welke goede voornemens zij ook bezielt zijn, zij kunnen nimmer moeilijk zich een menschwaardig bestaan verwerven.

En de gevallen zijn niet zeldzaam, dat de misdaad haar poliepanden weer om hen heen slaat.

Hier ligt voor ons een roeping, die al te lang werd verwaarloosd.

Terwijl de ontfermingen van Christus ons drijven moesten om alle gevallen, die onder ons bereik komen, op te helpen, lieten wij vaak verloren zonen en dochteren van ons huis over aan hun treurige lot.

Daarom was het hoog tijd, dat er een Protestantisch-Christelijke Reclasseerings-Vereeniging werd opgericht, wat ten vorigen jare is geschied.

De leden der Gereformeerde Kerken zijn daarin ruim vertegenwoordigd.

Wij kunnen onze lezers dan ook niet dringend genood opwekken deze Vereeniging te steunen.

Het reclasseeringswerk beperkt zich niet tot ontslagen gevangenen, maar breidt zich ook uit tot voorwaardelijk veroordeelden en voorwaardelijk in vrijheid gestelde personen. In de circulaire, welke de Vereeniging van zich deed uitgaan, leest men: „Hier werkt de reclasseering rechtstreeks mede met de overheid. Hier kan zij door haar voorlichting een grooten invloed oefenen op de beslissing van den rechter en daarmee zijdelings op een zuivere toepassing onzer strafwetgeving. Ten behoeve van de voorlichting van den rechter moeten uitgebreide gegevens over den delinquent worden verzameld. Gelbezoek aan den gevangene moet rechtstreeksche aanraking met dezen verzekeren. Door haar patronaat neemt de reclasseeringsinstelling den gevallen onder haar toezicht.“

Heerlijk christelijk sociaal werk!

Natuurlijk kan deze vereeniging haar arbeid niet volbrengen zonder stelligen financieelen steun.

Men geve zich als lid of donateur op of zende giften aan het Centraal Bureau der Vereeniging: Scheveningsche weg 6, 's-Gravenhage, Giro 147250.

HEPP.

LITERATUUR EN KUNST.

Drie historische verhalen.

In den regel behandelen we in deze rubriek van ons blad zulke boeken, die in eenig opzicht van literaire waarde te achten zijn en dus tot de literatuur gerekend mogen worden.

Het heeft echter ook zijn nut, van tijd tot tijd eens de beschikbare ruimte te gebruiken om te wijzen op boeken, die niet literair zijn, ook niet de pretentie voeren het te zijn, maar die intusschen goede lectuur bieden en degelijk zijn van gehalte. Want zulke boeken zijn het waard, dat ze gelezen worden en hebben een eigen en eigensoortige betekenis. Reeds eenigen tijd ligt een

Een gevolg van den nadruk, die op dit begrip „schuld“ wordt gelegd, is de groote zwaarmoedigheid, die dat volk eigen is en over heel Dostojewski's werk als een duistere wolk ligt verspreid. Er staat, ondanks al, wat over God en Jezus wordt gesproken, toch te weinig aan positieve kracht tegenover, waarmee tevens het groote manco in zijn beschouwingen wordt aangerakt. Al die ten tooneele gevoerde menchen welhaast als de schrijver-zelf, in hevige mate, de „Weltschmerz“. De wil tot de daad ontbreekt veelszins en waar men er wel toe komt, daar is m.n. bij de slechte daad, maar al te vaak het besef gewekt, dat moest zoo gebeuren, ik werd daarheen gedreven, onweerstaanbaar. Een fatalistische trek kan hun ook niet ontzegd, al spreekt Dostojewski in voorkomende gevallen nog al eens van de voorzienigheid Gods. Gelijk hij dan ook veel heeft nagedacht over de vraag naar de verhouding van die voorzienigheid tot het kwaad in de wereld, een vraag, waaruit hij tenslotte geen uitweg vindt. Dan (in „De Gebroeders Karamazow“) in het antwoord, dat Aliocha den twijfelmoedigen Iwan geeft: „Christus, op wien heel het gebouw rust“. Als we maar wisten, in hoever dit Dostojewski's eigen antwoord is en... wat hij daarmee feitelijk bedoelt.

Dostojewski heeft zich veel bezig gehouden met de vraag naar bestaan en wezen Gods. Soms verklaart hij: God is mysterie. Hij is te hoog voor ons. Hij eindigt met te zeggen: „Ik geloof aan Christus en belijd hem niet als een kind. Mijn „Hosianna“ is door den grooten smeltoven van den twijfel doorgestaan.“

Dit is de vraag: welk is zijn Gods- en dus zijn Jezusbeeld?

Uit het voorafgaande kunt ge dat, naar het mij voorkomt, grootendeels zelf wel concludereen: de trekken, die wij karakteristiek vinden voor het Russische volk en ook voor Dostojewski-zelf, kunt ge meerendeels terugvinden in hun Jezusbeeld. Of feitelijk staat het dan natuurlijk zoo, voor hun besef, dat zij, handelend, zooals zij drom (of l.e.g. graag zouden willen doen), bezig zijn te handelen, maar het exemplar van Jezus. Dit is bovenal het beeld, dat Dostojewski bekoort van onzen Heiland: Jezus de Nazarener, gaande als een weldoener door het land, zich overtuigend vooral tot de zieken, hen wonderlijk genezend (het wondergehoof is hier essentieel), tot alle elenden, die ieder meed, tot de onderste lagen der samenleving tot de hoeren (het is natuurlijk niet toevallig, dat er van de laatste zoo vaak sprake is in Dostojewski's werk), tot de armen en eenvoudigen bij voorkeur. Met die allen had Hij deernis, leed Hij mee. Hij voelde zich wel waarlijk hunner één. Vooral de „Johanneische“ Christus (vergun me voor ditmaal deze wijze van spreken) wil hij prediken: hij verwerpt heel kras den „Petrinischen“ Christus van de Roomsche-Katholieke Kerk (van wie hij beweert, dat ze feitelijk den Anti-christ predikt) en ook zij het in minder krasse bewoordingen, den „Paulinischen“ Christus van het Protestantisme, dat hij schijnbaar uitsluitend gekend heeft in zijn Lutherse gedaante en 't welk hij verwijt, dat het enkel maar „neen“ weet te zeggen, maar geen eigen „ja“. Hij brengt, d.w.z. zijn

drielst van en, omdat halen alle het juist bespreking

Meermal waarde van karakter v de romanli vat, is het in 't bijzon het histori neemt. Wa geleverde historisch de voord

Als een wiken ge Schansl De gest Tachtigjar de Spanja delen gel uit Monil is om hand in dienst vele avont van de vel te misleid hij weet te meesters v belangrijke land bewij van het g past; het v lijke overh jonge Hem weet hij v de hem o te volbre Schryverst maar kind niet gewor als zoo de of onweze drik tot z het verdie Daarom ki aanbevelen aan wat z schiedenis Ook een tie, meer

Eng. va

Jezus hrenz ledereen, te houden.

Uiteraard al wil dat onderscheid Wij stemme hebt eland, op welke ha gewijd (om Inquisitoe en in die punt van ve waning (w zin, daadio aan den G weens met J Farizeers, men heeft heeft Hij drukken brande te rechtmatige komt voor gepatenteers verkort har niet.

Dostojews maar maak voor haar de enkele m ge hij hem ning, toch w den Russic het sacrame zijn werken het gelid, uring, nerg knucht en b

Tenslotte, Dostojewskheid aller te de erfachu omvattende Des te verwa van persoon paalde gev uring kom veranderlijk zondigd, wa zingen kor toe, te erk maar dan kende schu nen, het in eerst en bo Dostojew kunstenaar